

درس ۱۳ غزنویان ، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

وضعیت سیاسی ایران از اواخر قرن ۴ تا اوایل قرن **تشکیل سه سلسله ترک** (غزنویان ، سلجوقیان و خوارزمشاهیان)

نکات مهم حکومت غزنویان

- ✓ ضعیف شدن حکومت سامانیان و تصرف خراسان توسط محمود غزنوی
- ✓ به رسمیت شناختن غزنویان توسط خلیفه عباسی
- ✓ گسترش قلمرو غزنویان تا ری در مرکز ایران توسط سپاهیان نیرومند سلطان محمود غزنوی
- ✓ لشکرکشی به هندوستان و تصرف مناطقی از هند به بهانه رواج اسلام و در اصل به طمع ثروت هنگفت و تخریب معبد سومات
- ✓ هدیه نمودن بخشی از ثروت ها و غنایم هند به خلیفه عباسی
- ✓ به حکومت رسیدن سلطان مسعود و نبرد با سلجوقیان و شکست از آنان
- ✓ غزنویان از محبوبیت مردم مانند صفاریان و سامانیان و آل بویه برخوردار نبودند و رابطه دوستانه با خلفای عباسی داشتند.

نکات مهم حکومت سلجوقیان

- ✓ مهاجرت ترکان به ماورالنهر و شکست سلطان مسعود غزنوی و بر تخت نشستن طغرل در نیشابور
- ✓ تسخیر مناطق مختلف ایران و برانداختن آل بویه در بغداد و از میان برداشتن خطر خلفای فاطمی مصر برای خلافت عباسی
- ✓ تأیید حکومت طغرل بر ایران و عراق و دادن لقب «سلطان رکن الدین» به او توسط خلیفه عباسی
- ✓ به قدرت رسیدن و استحکام حکومت سلجوقیان و سرکوبی رقیبان توسط آل اربلان با راهنمایی خواجه نظام الملک وزیر
- ✓ لشکرکشی به ارمنستان و گرجستان و روم شرقی
- ✓ شکست دادن رومیان در سال ۶۳۳ق و اسارت امپراتور روم شرقی و تصرف بخش وسیعی از آسیای صغیر
- ✓ اوج قدرت سلجوقیان و فتح مناطقی از ماورالنهر و شام در زمان ملکشاه و گسترش قلمرو از ماورالنهر تا دریای مدیترانه
- ✓ فروپاشی و تجزیه سلجوقیان پس از ملکشاه به علت اختلاف شاهزادگان و فرماندهان نظامی

نکات مهم حکومت خوارزمشاهیان

- ✓ خوارزم از مناطق آباد جنوب دریاچه آرال بود که به شاهان آن جا خوارزمشاه می گفتند. دست نشانده سلجوقیان بودند.
- ✓ خوارزمشاهیان با ضعف سلجوقیان با آنان وارد جنگ شده و با شکستشان بر بخش های زیادی از ایران چیره شدند.
- ✓ پایه های حکومت خوارزمشاهیان به علت اینکه خلفای عباسی آنها را به رسمیت نمی شناختند و تسلطی بر فرمانروایان محلی نداشتند ضعیف بود. و در این شرایط بود که آنان ایستادگی در برابر هجوم مغولان نداشتند.